



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 325/2017-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] a mal. [REDACTED] [REDACTED], obe bytom [REDACTED] zastúpených advokátom [REDACTED], [REDACTED], ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práv podľa čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 2, čl. 9 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 CoP 1/2017 z 10. januára 2017 v spojení s uznesením Okresného súdu Svidník sp. zn. 2 P 16/2015 z 18. novembra 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a mal. [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“) a mal.

v 2. rade. Odvolací súd poukázal aj na konfliktný vzťah medzi rodičmi, čo môže mať za následok, že sťažovateľka v 2. rade preberá vzory a názory sťažovateľky v 1. rade, s ktorou je v permanentnom styku a starostlivosti. Odvolací súd taktiež vyslovil názor, že nie je v záujme sťažovateľky v 2. rade, aby sa úplne odcudzila otcovi, a je potrebné vytvoriť priestor na obnovenie vzťahových väzieb medzi otcom a sťažovateľkou v 2. rade. Zdôraznil, že v konaní o neodkladnom opatrení je postačujúce rozhodné okolnosti len osvedčiť a rozsiahlejšie dokazovanie týkajúce sa vzťahu otca so sťažovateľkou v 2. rade a jeho vplyvu na jej psychický vývoj bude uskutočnené v konaní vo veci samej.

Sťažovateľky v sťažnosti namietajú arbitrárnosť odôvodnenia uznesenia okresného súdu, argumentujúc tým, že *„Samotné odôvodnenie v odseku č. 50, č. 53 a č. 54 je pritom tvorené len všeobecnými úvahami o všeobecnej potrebe rozvíjania kontaktu dieťaťa s rodičom a všeobecné vyjadrenie, kedy prichádza do úvahy výnimka na obmedzenie alebo úplné zakázanie stretávania sa s druhým rodičom. Odôvodnenie uznesenia okresného súdu neobsahuje žiadne hodnotenie dôkazov a úvahy súdu týkajúce sa konkrétneho prípadu.*

Druhou vadou, ktorú sťažovateľka v 1. rade vytkla okresnému súdu a žiadala o nápravu krajský súd, bola tá, že v prílohe podania zo dňa 16. 11. 2016 okresnému súdu v súvislosti s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia predložila Správu z psychologického vyšetrenia zo dňa 28. 10. 2016 vypracovanú [REDAKOVANÉ]. Táto správa obsahovala závery preukazujúce dôvodnosť zmeny neodkladného opatrenia. Podanie spolu so správou okresnému súdu doručila prostredníctvom internetového portálu eZaloby dňa 16. 11. 2016 o 17.37 hod. pod č. podania [REDAKOVANÉ].

Okresný súd sa jednoducho vôbec touto správou nezaoberal napriek tomu, že rozhodoval dňa 18. 11. 2016 a správa osvedčujúca potrebu zmeny neodkladného opatrenia mu bola doručená 16. 11. 2016 o 17.37 hod.

Okresný súd nedoručil návrh na zmenu neodkladného opatrenie Komisárovi pre deti, ani Okresnej prokuratúre.

Zároveň sa okresný súd nijako nevysporiadal s vyjadrením kolízneho opatrovníka, ktorý v konaní zastupuje sťažovateľku v 2. rade, zo dňa 11. 11. 2016...“.

Sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu namietajú, že «Krajský súd vyššie uvedené vady neodstránil a sám sa tak stal porušovateľom vyššie uvádzaných práv sťažovateľky v 1. rade a sťažovateľky v 2...

V konaní predložili sťažovateľky v 1. a 2. rade lekársku správu pedopsychiatricky [REDAKOVANÉ] zo dňa 06. 10. 2016 zachytávajúcu aktuálny zdravotný stav sťažovateľky v 2. rade...

Krajský súd v namietanom uznesení konštatoval, že touto lekárskou správou nebola osvedčená dôvodnosť vydania navrhovaného neodkladného opatrenia.

Krajský súd k uvedenému záveru dospel preto, lebo vyšetrenia u detskej psychiatričky sa nezúčastnil otec. Takýto záver je hrubo arbitrárny podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, nemajúci oporu v zákone a negatívne zasahuje do práva dieťaťa podľa čl. 3 ods. 1, ods. 2, čl. 6 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa. Krajský súd tento svoj arbitrárny záver neoprel o žiadne ustanovenie zákona, a to z jednoduchého dôvodu - žiadne takéto zákonné ustanovenie neexistuje.

Prijatím takéhoto svojvoľného záveru krajského súdu, nemá sťažovateľka v 2. rade nárok na ošetrovanie a pomoc pedopsychiatra a následne na poskytnutie ochrany, nakoľko otec nemá záujem zúčastniť sa žiadneho vyšetrenia. Na predmetnom pojednávaní dňa 1. 12. 20216 [REDAKOVANÉ] uviedla nielen to, že otca sťažovateľky v 2. rade nepozná a nikdy sa osobne o zdravotnom stave sťažovateľky v 2. rade u nej neinformoval, ale uviedla aj to, že k vyšetreniu maloletého pacienta nie je potrebná účasť dvoch rodičov, pričom pri vyšetrení maloletého dieťaťa aplikovala štandardné psychiatrické metódy.

... Po predložení aktuálnych správ z vyšetrenia nadobudol štát vedomosť o hrozbe pre dieťa, pokiaľ bude jeho traumatizácia pokračovať, a v zmysle pozitívneho záväzku štátu je jeho povinnosťou vykonať všetky opatrenia na ochranu maloletého dieťaťa. Napriek tejto vedomosti sťažovateľke v 2. rade ochranu neposkytol.

... fakticky styk s otcom nepriebeha, pretože sťažovateľka v 2. rade styk s otcom odmieta napriek príprave, pričom z vynucovania si styku otcom (ktorý po príchode pred rodinný dom privoláva policajné hliadky a podobne) je dlhodobo psychicky traumatizovaná a jej zdravotný stav sa naďalej zhoršuje tak, že nie je vylúčená až hospitalizácia na psychiatrii, ako to uviedla [REDAKOVANÉ]. Pokiaľ dlhodobá traumatizácia sťažovateľky v 2. rade predstavuje dokonca už istú formu susp. psychického týrania ako

z vyšetrenia zistila [REDAKOVANÉ], je záver krajského súdu o tom, že nie je možné „aby pristúpil k tak extrémnemu zásahu do rodičovských práv ako je zákaz styku rodiča s dieťaťom“ v hrubom rozpore so záujmom sťažovateľky v 2. rade.».

Na základe citovanej sťažnostnej argumentácie sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie vyslovil nálezom porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práv sťažovateľky v 2. rade podľa čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 2, čl. 9 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením krajského súdu v spojení s napadnutým uznesením okresného súdu, uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľky taktiež žiadajú priznanie úhrady trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

Sťažovateľky namietajú arbitrárnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorá spôsobuje porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež práv sťažovateľky v 2. rade podľa čl. 3, čl. 6, čl. 9 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu je subsidiárna. Z tohto dôvodu nemá ústavný súd právomoc vo veci rozhodovať v prípadoch, keď na preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv, je príslušný všeobecný súd vyššieho stupňa.

Sťažovateľky mali právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie (čo sťažovateľka v 1. rade aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľiek vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľiek v časti namietaného porušenia v sťažnosti označených práv napadnutým uznesením okresného súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu je aj preskúmanie, či návrh na začatie konania nie je zjavne neopodstatnený. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podstatou výhrad sťažovateľiek proti napadnutému uzneseniu krajského súdu je arbitrárnosť jeho odôvodnenia vo vzťahu k ich námietkam proti vykonanému dokazovaniu prvostupňovým súdom.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na relevantnú časť napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorej sa predovšetkým uvádza:

„Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so správnymi závermi rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu poukazuje. Súd prvej inštancie v potrebnom rozsahu mal osvedčené skutočnosti potrebné pre riadne rozhodnutie o návrhu matky na zmenu neodkladného opatrenia. Z uvedených osvedčených okolností vyvodil správne právne závery a aplikoval aj správne zákonné ustanovenia.

Právo stykať sa, resp. úprava styku rodičov s maloletým dieťaťom je rodičovským právom ale aj povinnosťou a toto právo svedčí obidvom rodičom bez toho, aby toto rodičovské právo bolo obmedzované vzájomnými negatívnymi vzťahmi medzi rodičmi.

V konaní vo veci samej bol dňa 02. 12. 2015 predložený znalecký posudok vypracovaný [REDAKOVANÉ], v ktorom bolo okrem iného konštatované, že maloletá ma po verbálnej stránke odmietavý vzťah k otcovi, na úrovni správania je jej vzťah k otcovi výrazne pozitívny. Otec má k maloletej výrazne pozitívny vzťah. Styk maloletého dieťaťa s rodičom, ktorému nebude zverené do osobnej starostlivosti, nie je potrebné obmedziť ani zakázať. Dieťa má vytvorený citový vzťah k obom rodičom, na verbálnej úrovni deklaruje, že chce byť len s matkou, a nechce otca. V správaní sa prejavuje opak, svojho otca vyhľadáva, vyzýva ho k hre a nechce sa od neho odlúčiť. Otec je pre maloletú zdrojom zážitkov, radosti, uvoľnenia.

Dokonca aj znalkyňa [REDAKOVANÉ] uvádza potrebu vzťah otca s dieťaťom revitalizovať, nezaujala stanovisko styk zakázať.

Po úprave styku otca s mal. dieťaťom v neodkladnom opatrení Okresného súdu Svidník č. k. 2P 16/2015-806 v spojení s uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2CoP 20/2016-867 sa styk otca s dieťaťom neuskutočnil, dokonca pri realizácii tohto styku opäť medzi rodičmi došlo ku konfliktu (dňa 30. 9. 2016).

Podľa obsahu spisového materiálu sa javí, že naposledy mal možnosť sa otec kontaktovať so svojou dcérou v čase vypracovania znaleckého posudku znalkyne [REDAKOVANÉ].

V zmysle správy [REDAKOVANÉ] zo dňa 13. 10. 2016 dieťa je v strese, nezvláda frustráciu, otca, ktorý si styk vynucuje, odmieta. Vzhľadom k doterajším skúsenostiam dieťaťa vo vzťahu k otcovi a jeho deštruktívnemu správaniu je odporúčané pozastaviť styk otca s dieťaťom na čas do celkovej a trvalej harmonizácie osobnosti dieťaťa, na cca jeden až dva roky.

V zmysle správy [REDAKOVANÉ], klinického psychológa, dieťa akútne potrebuje dlhodobo pokojnú atmosféru domova, aby malo priestor na vyrovnanie sa vzťahu dieťa - otec, pre ktoré by sa rozhodlo z vlastnej vôle. Pre nepriaznivé duševné zdravie dieťaťa poškodzujúce vzťahové väzby dieťa - otec je odporúčané pozastavenie styku dieťaťa s otcom na zhruba 1 -2 roky.

Kolízny opatrovník a Komisár pre deti navrhli rešpektovať odborný názor [REDAKOVANÉ].

Tu odvolací súd musí ale upriamiť pozornosť na to, že odborná lekárka [REDACTED] pri vypracovaní lekárskej správy zrejme nedisponovala dostatočnými informáciami a nezohľadnila okolnosti spočívajúce v tom, aký malo psychický stav maloleté dieťa koncom roka 2015, keď jeho vzťah s otcom nebol označený za negatívny a tú skutočnosť, že dieťa je v permanentnom styku a starostlivosti matky, pričom je viac ako pravdepodobné, že preberá jej názory a jej správanie voči otcovi a psychický stav dieťaťa mohla ovplyvňovať výlučne matka, nie otec. Preto aj záver [REDACTED] o poškodzovaní zdravia maloletej v dôsledku vzťahu s otcom a možnosť rozhodnúť sa o kontaktoch mal. dieťaťa s otcom z vlastnej vôle je viac ako nepresvedčivý.“

V ďalšej meritórnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sa uvádza:

„Základným problémom pri realizácii styku otca s mal. [REDACTED] je vzájomný konfliktný vzťah jej rodičov.

Zákaz styku otca s maloletou vo forme neodkladného opatrenia s poukazom na jej odmietavý postoj nie je riešením vzniknutej situácie, nie je v záujme dieťaťa, aby sa otcovi dieťa odcudzilo viac, ako je tomu momentálne. Odvolací súd má za to, že je potrebné vytvoriť otcovi priestor na to, aby mohol svojej dcére preukázať, že pre ňu nebude zdrojom negatívnych zážitkov, umožniť, aby si dcéra opätovne našla cestu k otcovi. Uvedené je však možné len za spolupráce oboch rodičov, ktorí sú ako jediní spôsobilí vytvoriť podmienky pre to, aby styk s otcom nebol maloletou vnímaný ako povinnosť, ale ako príležitosť tráviť čas s milujúcou osobou, ktorá nepochybne zohráva v živote dieťaťa najdôležitejšiu úlohu. Ak by došlo čo i len na krátky čas alebo prechodný čas k zákazu styku otca s dieťaťom, vyhliadky na vytvorenie, obnovenie pozitívnych väzieb sa postupne znížia a napokon zaniknú. Je potrebné vytvoriť mal. dieťaťu priestor, aby spoznalo okrem názorov matky aj názory otca a tak aby malo možnosť vlastnej voľby.

... Komunikácia medzi rodičmi v danej veci je vážne narušená, preto je potrebné, aby sa rodičia snažili odstrániť tento nedostatok, v prítomnosti maloletej potlačovali do úzadia akékoľvek negatívne prejavy vo vzťahu k druhému rodičovi. Je nevyhnutné pripomenúť, že realizácia styku s maloletým dieťaťom si vyžaduje komunikáciu medzi

rodičmi a rovnako, že príprava na styk má prebehnúť najmä po psychickej stránke dieťaťa... čo zrejme zlyháva.

K správe [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] odvolací súd uvádza, že tieto boli vypracované bez toho, aby sa vyšetrenia zúčastnil aj otec maloletej. Ako vyplýva z výpovede [REDAKOVANÉ] na pojednávaní dňa 01. 12. 2016, otca nepozná, nikdy sa s ním nestretla, otec sa o zdravotnom stave svojej dcéry u nej neinformoval. Táto okolnosť preto svedčí o tom, že matka dôvodnosť vydania navrhovaného neodkladného opatrenia náležite neosvedčila.

Dokazovanie týkajúce sa vzťahu otca s maloletou a jeho vplyvu na jej psychický vývin, duševné zdravie bude uskutočnené v konaní vo veci samej. Na základe doposiaľ známych skutočností, bez toho, aby bola náležite skúmaná a posúdená interakcia maloletej s otcom, nie je možné pristúpiť k tak extrémnemu zásahu do rodičovských práv ako je zákaz styku rodiča s dieťaťom.

Ústavný súd ešte pred vyslovením svojich záverov k napadnutému uzneseniu krajského súdu považuje za žiaduce poukázať na skutočnosť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Neodkladné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé

následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením neodkladného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým uviesť, že posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je vecou, ktorá zásadne patrí do právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) ústavný súd preto v zásade nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí o neodkladných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, o to viac, že ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09).

V nadväznosti na uvedené ale považuje ústavný súd za potrebné ďalej uviesť, že aj v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky zodpovedajúce základnému právu na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť najmä náležite odôvodnené. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku, porov. I. ÚS 46/00, III. ÚS 406/2013).

Z uvedených dôvodov ústavný súd neodkladné opatrenia vydané všeobecnými súdmi iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu rozhodnutí tohto druhu pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí súdu o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by takým rozhodnutím došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor so základným právom na súdnu ochranu (pozri napr. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

V súvislosti so skutočnosťou, že sťažovateľky namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, v zmysle ktorej zásadne nazerá na právo na súdnu ochranu ako na právo „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Ústavný súd s poukazom na citovanú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia je toho názoru, že krajský súd riadne odôvodnil akceptáciu vykonaného dokazovania okresným súdom v rozsahu postačujúcom pre osvedčenie rozhodujúcich skutočností na úrovni rozhodovania o dočasnej úprave prípustnosti styku otca so sťažovateľkou v 2. rade, a preto ani podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie nevykazuje znaky takého mimoriadneho procesného excesu, že by bolo ústavne neakceptovateľné, a ústavný súd nemá dôvod do napadnutého uznesenia v tejto časti zasahovať.

Vychádzajúc z uvedených úvah a vzhľadom na to, že medzi právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, možno dospieť k záveru, že ani medzi namietaným porušením práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a obsahom napadnutého uznesenia nemožno konštatovať takú súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označeného práva.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 2, čl. 9 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením krajského súdu

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 104/1991 Zb.) záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

Podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, zabezpečujú v najvyššej možnej miere zachovanie života a rozvoj dieťaťa.

Podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho

dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočítania musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

V teórii medzinárodného práva sa ustálil právny názor, v zmysle ktorého Dohovor o právach dieťaťa obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné a druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné a majú charakter všeobecných zásad (porov. Andrews, A. B. – Kaufman, N. H. eds. *Implementing the U.N. Convention on the Rights of the Child. A Standard of Living Adequate for Development*. Westport : Praeger Publishers, 1999, p. 171). Zjednodušene možno formulovať východisko, v zmysle ktorého právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy obsiahnuté v medzinárodnej zmluve nie sú priamo vykonateľné vtedy, ak priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej legislatívy.

Dohovor o právach dieťaťa neobsahuje explicitné ustanovenie, ktoré by dávalo odpoveď na otázku, ktoré články sú priamo vykonateľné a ktoré nie, a preto kritériom na ich odlíšenie je povaha, účel, rozsah konkrétneho článku, ako aj textácia článku, ktorá musí byť dostatočne jasná, aby príslušný orgán aplikácie práva bol schopný interpretovať a definovať jeho účinky, t. j. rozhodnúť o priamej vykonateľnosti alebo nevykonateľnosti konkrétneho článku (porov. napr. Detrick, Sh. *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*. Hague : Kluwer Law International, 1999, p. 28). Dohovor o právach dieťaťa je však potrebné interpretovať vo vzájomnej súvislosti všetkých jeho článkov a vychádzať z účelu Dohovoru o právach dieťaťa (snaha o uznanie, ochranu a posilnenie práv detí), a pokiaľ niektoré z článkov jednoznačne obsahujú priamo aplikovateľné subjektívne právo, je potrebné v záujme ochrany slobôd a práv dieťaťa poskytnúť konkrétnemu právu dieťaťa ochranu v príslušnom konaní, v ktorom sa jeho ochrany dotknutý subjekt domáha (m. m. II. ÚS 596/2014).

Na úrovni doktríny medzinárodného práva a tiež na úrovni Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné ich inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívny a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12 (pozri Hodgkin, R. – Newell, P. *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child. Fully revised third edition.* Ženeva : UNICEF Regional Office for Europe, 2007, pp. 39, 83, 158; k tomu porov. aj Committee on the Rights of the Child: General Comment No. 5, CRC/GC/2003/5, body 19, 20 a 22). Tento záver podporuje i samotný text predmetných článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Pokiaľ ide o čl. 9 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, tento nemožno považovať za vyjadrenie základných zásad, ktorými je prestúpená úprava Dohovoru o právach dieťaťa, nepochybne však ide o pozitívny záväzok štátu zabezpečiť jeho naplnenie vnútroštátnou legislatívnou úpravou. Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa možno zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod.

Na základe už popísaných záverov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľky namietajú porušenie čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 6 ods. 2, čl. 9 ods. 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, keďže tieto označené referenčné právne normy Dohovoru o právach dieťaťa neobsahujú priamo aplikovateľné subjektívne práva sťažovateľiek, ale sú všeobecnými proklamáciami (princípmi), ktoré je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva sú ich povinné zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že krajský súd zisťoval skutkový stav veci v rozsahu postačujúcom pre osvedčenie neodôvodnenosti navrhovaného bezodkladného opatrenia úplného zákazu styku a hodnotenie jednotlivých dôkazov, ako i argumentov predkladaných sťažovateľkami, ktoré spolu so závermi z toho vyvedenými možno považovať za ústavne udržateľné, a nie svojvoľné. Vzhľadom

na dočasnú povahu neodkladného opatrenia, potrebu umožnenia nápravy citových väzieb, a nie vysokú frekvenciu stretnutí otca so sťažovateľkou v 2. rade je ústavný súd toho názoru, že napádané rozhodnutie obстоjí aj po skutkovej stránke.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými v nej uplatnenými návrhmi sťažovateľiek.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2017